„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а утој ниномна по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 138. У Новом Саду у недељу 5. (17.) септембра 1882. ГОДИНА XVII.

О ПРАВОМ СТАЊУ ЗДРАВЉА
Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА.

Као лечник дра Свет. Милетића дужан сам у прилог истини изјавити, да су сви гласови, што их разне новине о стању здравља дра Свет. Милетића пронеше, сасвим неистинити.

Ствар је у овоме. Др. Свет. Милетић патио је већ од дужег времена од једне невралгичне болести, што се стручњачким именом Ischias зове. Које усљед те болести, што са неспосним боловима у свези стоји, — чрез рефлекс, — које пак усљед дуготрајног умног рада наступила беше код дра Свет. Милетића у последње доба надраженост централне живчане системе, што се у облику конгестија (навале крви у главу) и инсомноленције (неспавања) појавила.

То стање принуди стручњаке, те му саветоваше, да се од сваког умног рада за неко време натраг повуче.

И тако сада свима племенитим људма, што ничијем злу ради нису, на радост рећи могу, да се Милетић од једно 10 дана овамо, од како се лекарских савета строго придржава, из дана у дан боље осећа, у свом здрављу напредује и, пошто је сан у пуној мери натраг се вратио, телесно сваким даном крепкији постаје; тако да се скоро извесно рећи може, да ће он за најкраће време до старе своје чилости приспети.

У Новом Саду 16. септ. 1882.

Др. Младен Јојкић,
варошки физик и домаћи лечник.

СЕМБРАТОВИЋ.

У северној Угарској и Галицији, у Подолији, Волинији и Литванској (Литви) живи братско нам племе словенско: Русини или Рушњаци. Немци их зову Рутенима. Шафарик их рачуна на тринаест милијуна душа. До седамнаестог века беху Русини слободан народ, а после их покоришше које Литванци, које Пољаци, и од ото доба чињаху они део пољске државе. Пољаци су свагда гледали, да их попољаче, па које силом, које милом — по што су оба племена сродна — дошло је дотле, да русински језик данас највећма наличи на пољски. Народни русински језик беше од вајкада књижевни језик, као што се види по преводу библије, штампаном 1581. год. у Острогу, по још сачуваним литавским уставима (статутима) и другим књижевним споменицима. Тек у новије доба почели су Русини опет ћирилицом писати. Они понајвише раде земљу и већином се држе унијатске цркве, а ко није унијат, исповеда православну веру. Русини имају особене народне обичаје, које су од давних давнина, па све до данашњег дана добро и неизопачене сачували. Осим Срба, у њих је од свију Словена понајбогатија народна поезија; њихове народне песме и приповетке, које су прикупљене у зборнике, веома личе на наше и пољске.

У политичком животу аустријске државе нису Русини никад играли веће улоге. Сва им брига беше, да сачувају своју народност, којој је од Пољака велика погибао грозила. Политички правац беше им сам собом одређен и обележен. Опозиција Пољацима, то беше природни програм русинске политике. С тога су Русини на галичком покрајинском сабору свагда били и данас јесу у непосредној опозицији против Пољака; у аустријском царевинском већу пак држали су они свагда и са сваком владом, јер Пољаци, и ако такођер обично нису опоновали бечким владама, и пак су имали засебан положај у царевинском већу и засебан парламентаран клуб, па и данас га имају, ма да се у општим политичким питањима подвргавају закључцима ексекутивног одбора десничарског. Да ли су Русини у царевинском већу свагда ударали правим политичким путем и погађали право политичко место, кад су држали са сваком владом, и с Ауерсперг-ласеровом, која је увела непосредне изборе за рајхсрат, па чак и са тако званим грађанским министарством, које је у противсловенској политици достигло било врхунац, — то је питање, о коме би се истина дало много говорити, и то на основу видљивих историјских чињеница, али то нејде у нашу данашњу тему. Доста, да Русини с једне стране својом негацијом, с друге пак безусловним пристајањем уза сваки владавински систем нису играли, нити играју онаку политичку улогу, каква им и по броју и значају њиховом приличи.

Од како је позната велеиздајничка парница у Лавову свршена онако сјајним тријумфом правде и невиности, од ото доба није се ништа чуло о аустријским Русинима и њиховим вођама. Кад, али у један мах пуче из Лавова глас, да је русински унијатски митрополит Сембратовић дао 23. августа оставку на лавовској митрополији. Одмах некако, кад је поменута парница свршена била, поговарало се, да је сембратовићев положај пољуљан. Као за што да је пољуљан, то нико није знао рећи, јер митрополитово име није било ни у какој свези с парницом, нити га је ова ма најмање компромитовала. Како било, да било, доста, да је Сембратовић у то доба морао ићи у Рим. Вративши се отуд, издаде свом свештенству посланицу и у њој рече, да је због неког „неспоразума“ морао отићи светом оцу на колено. Изгледа, да се Сембратовић у Риму са свим опрао. Но исти „неспоразум“, што га је у вечити град одвео, показао му је и пут у Беч, од куда се вратио као — умировљен митрополит.

Да Сембратовић није својевољно дао оставку, као што је официјозни апарат у први мах разгласио био, то је више, него јасно, то је данас очевидно и света истина. Па какви су разлози, са којих је лавовски митрополит — не ћемо да кажемо привуђен, него рецимо — склоњен био, да „даде оставку“? Је ли он преступио каноне или се можда огрешио о постулате црквене администрације? О томе не може бити говора, нити вреди, трошити речи, јер он се, као што рекосмо, вратио из Рима чист и светао; ако је било каких замерака у том смислу, он се опрао. Телесна слабост и неподобност — као што је познато, те су се окности наводиле за узрок ивачковићева умировљења — такође није могла одлучити, да Сембратовић буде уклоњен с митрополитског достојанства, јер он је човек у најбољим годинама. Па да шта је ту било меродавно? Да на то питање можемо одговорити, као што ваља, морамо се вратити на постанак и зачетак лавовске велеиздајничке парнице, те чудноватe парнице, која је иначе — испоређена с милетићевом велеиздајничком парницом — независности и самосталности аустријског судства дала онако лепо сведочанство. Као што је познато, парница та подигнута је због тако зване панслованске агитације, која је овога пута требала да добије израза у поправослављењу унијатских Русина. Зна се, да је сав успех тобожње агитације био, што су сељаци из села Хнилицког прешли на православну веру. Сембратовићу се дакле сад замера, што није тој „агитацији“ стао на пут и што „нема енерђије, коју би требало развити, па да се сузбију доста озбиљне струје што се појављују међу унијатским свештенством у Галицији.“ Дај, да видимо, шта ти тобожњи разлози вреде.

Колико је у Аустрији одношај цркве к држави законима државним уређен, сваком грађанину стоји од воље, да исповеда веру, коју год хоће, па по томе не може му бити забрањено, ни да прелази из једне вере у другу. Све дакле да је тобожња агитација, која је токорс ишла за тим, да унијатске Русине преведе у православну цркву, имала успеха, — зар би то према законима, који важе, било кажњиво? Но бечлијама нису били меродавни верозаконски обзири. Они, као год и будапештанци, назиру у православљу пут, који отвара врата бауку панславизма па им је и Сембратовић крив, што су тако кратковиди, те не виде, да у православљу Русина не би био — finis Galiciae. Што се тиче оних „озбиљних струја, што се међу русинским свештенством појављују“, оне, ако су збиља озбиљне, не ће бити „сузбијене“ сембратовићевим одступом. На против. Из Лавова стижу вести, велећи, да је баш због тога чина русинско свештенство узнемирено и да незадовољство у њему и русинском народу све већма расте. Оно навољује молбама и депутацијама на Сембратовића, да узме „оставку“ на траг. Премисландски унијатски владика био је 2. о. м. на челу једне депутације такође код митрополита, молећи га, да у садашњем критичком часу не остави русинско свештенство без заштите. Један члан те депутације доказује у једном русинском листу, да по канонима није Сембратовић у садашњим приликама ни смео оставити свој чин. Из тога се јасно види, шта су то оне „озбиљне струје“, што струје русинским свештенством. Свештеници су у Русина тако рећи једина интелигенција, која у родољубивој бризи за своју народност одбија од русинског народа навалу однарођивања. Народносна свест у русинског свештенства, то је та „струја.“ Још можемо дочекати, да се та свест прогласи за нешто држави опасно, као што се народносна свест у Словака разглашује за панслованизам.

Сембратовићева оставка јест велика политичка погрешка тафеове владе. Она је у једно једна од оних сићушних мера, којима се с извесне стране мисли и хоће да сузбије народна свест у Русина, — сићушна, велимо, јер је сувише слаба спрећу силе народне свести, која ће јој одолети. Значајно је, да је сембратовићева демисија пала у оно доба, кад је и галички сабор отворен. Тафеова влада треба у заседању, које чека царевинско веће, поуздана ослонца, јер јој постоље није најтврђе, па хоће претходним уступцима да си осигура леђа. Само што пада у очи, да се у Цислитави у ери „измирења народности“ чине концесије чиновима, који стоје са свим у опреци с измирењем. Старочеси требали би да имају на уму ту причину. Међу тим, ми се уздамо, да ће русински народ прекужити искушења и одбити покушаје, срачунене на слабљење народног им духа, и да ће испунити своју намену.

М—и.

Главна скупштина „Матице Српске“
держана у Новом Саду 4. (16.) септембра 1882.

Извештај и говор дра Ђорђа Натошевића,
председника „Матице Српске“, којим је отворио главну скупштину.

Славна скупштино!

Поздрављајући искупљене чланове матичине искреном добродошлицом, част ми је поднети извештај о раду управног одбора у главним потезима од прошле главне скупштине до данас.

Као што ће сл. скупштини познато бити, оставио је пок. Север Нинчић из Ст. Кањиже легат од 75 фор., да се та свота сваке године издаје „Матице“ из његове задужбине, којом рукује срп. црквена општина у Ст. Кањижи. Споменута општина исплатила је тај легат за годину 1880 и 1881, и обећала је, да ће сваке године ту своту редовно овамо шиљати.

Умировљени ц. кр. поручник Димитрије Куваловић из Митровице оставио је „Матици“ половину своје куће, с тим ограничењем, да удовица Еуфемија Прњаворац ужива доживотно ту половицу. Кућа је та у добром стању, по извештају дра Јована Ђурића адвоката у Митровици, који је „Матицу“ на рочишту заступао, и може вредити најмање 2000 фор., ма да је половица само на 300 фор. процењена.

Пок. Сава Ђорђевић из Перлеза завештао је овоме друштву легат од 500 фор. и у последњој својој опоруци наредио је, да његов син и наследник има тај легат да исплати, кад постане пунолетан, а то ће бити кроз шест година, пошто му је сада 18 година. Др. Светислав Касапиновић, заступник овога друштва при оставинској расправи, искао је, да се споменути легат на непокретностима оставинским обезбеди што ће се при препису оставине на име наследника учинити.

Андор Сич, адвокат у Сегедину, послао је легат пок. Михаила Лефтера из Сегедина од 200 фор., што је у примање стављено по одбитку 20 фор. пристојбе наследне.

Ђена Брановачки, који је недавно у Сенти преминуо, оставио је задужбину, која ће да носи име: „Задужбина Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујићеве.“ Том задужбином руковаће српска црквена општина у Сенти, и она је обвезана „Матици“ сваке године 100 фор. исплаћивати. Из те задужбине наредио је, да се издају две стипендије, свака по 600 ф. за слушаоце велике реалке. Исте стипендисте обвезани су после свршене реалке слушати економне школе или у Угарској или у страним земљама, и за то време сваки да добија 800 фор. Избор тих питомаца поверио је „Матици“. Осим тога поверио је „Матица“, да она одреди, на што да се употреби приход од оних двадесет ланаца земље, које је оставио срп. нар. позоришту, и то за тај случај ако би исто престало. Нека је светла успомена том новом добротвору српском!

Број чланова матичиних умножио се и ове године са 52. Око скупљања нових чланова показао је особиту ревност Петар Мандић прота и парох у Госпићу, који је преко тридесет чланова скупио у Горњој Крајини.

Благајна матичина више пута је из ненада прегледана (сконтрована) и свагда је у најбољем реду нађена, па то је како у рачунским књигама тако и дневницама забележено.

Високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова вратило је нацрт основног писма за стипендијску закладу Катарине Д. Јовановићке и тражило је, да се у нечем измени и допуни. Тој жељи министарској одговорено је и сада се очекује потврда, те ће тако онда и та заклада моћи у живот ступити.

И ове је године много посла задавало прикупљање података за одговор на примедбе министарског рачунарства на рачуне фонда текелијиног за год. 1877, 1878, 1879 и 1880, и на рачуне фонда костићевог за годину 1874, 1875, 1877 и 1880. Та разјашњења зготовљавали су с великим трудом секретар и књиговођа друштвени.

На тужбу високог ерара „Матица“ је осуђена да плати остатак ерарског дуга од 4506 фор., који је укњижен на кући матичиној под бр. 42. у Н. Саду. Пошто се тај дуг мора платити, то је високо министарство финансије умољено, да попусти, да се може на матичиној кући укњижени државни зајам од 4506 фор. 51 н. исплатити за 4 године дана у оброцима, и то: први оброк у износу од 1506 ф. 51 н. одмах после издане дозволе за плаћање у ратама, а друга три оброка по 1000 фор. за даље три године дана. Решење на ову молбу друштвену није још издало споменуто министарство.

Од прихода текелијиног фонда послано је од 1. јануара до 31. децембра 1881. кр. уг. државној централној каси у Будапешту готових новаца 21,300 фор., која је свота течајем наведеног доба које као камата које пак у име отплате саме главнице ушла у благајницу.

Врсни члан матичин Стеван Николић у Будим-Пешти, по свом обећању, дао је зготовити о свом трошку слику пок. велезаслужног председника матичиног Павла Војића. Та врло лепо израђена и уквирена слика увршћена је у галерију матичиних слика, које ову дворану красе. Нека је дародавцу изречена овде топла захвала!

„Летописа“ поклањано је и ове године доста свезака појединим општинама, школама и друштвима.

Његова Преузвишеност кр. уг. министар просвете и црквених послова управио је окружницу на ово друштво, којом је разложио, како да се поступа у смислу новог закона о белеговини и пристојбама. Уједно је строго упутио друштво ово, да се строго придржава тога закона.

Марија Гереска (Грчка) из Черевића тужила је високом министарству „Матицу“ као руковатељку фонда Петра Костића, тражећи, да се путем административних органа на ново учини разрачун са наследницима. Према обавештају овога друштва, високо министарство одбило је споменуту тужбу као са свим неосновану и неумесну.

Нацрт дипломе за чланове матичине, по замисли Змај-Јована Јовановића, израђен је у Бечу у литографском заводу Јована Н. Вернеја, али како није са свим добро изведен, да потпуно одговара значају овога друштва, то ће се по ново умолити З.-Ј. Јовановић, да по примедбама одавде учињеним да на ново зготовити нацрт те дипломе.

На дан св. Прокопија 8. (20.) јула о. г.

као о дану заветне сеоске славе у Черевићу подигнут је леп споменик са лепом оградом на гробу народног добротвора Петра Костића, и то у порти код цркве. При парастосу у цркви говорио је његов питомац Јован Стејић, а на гробу члан књиж. одељења А. Сандић. О парастосу и при освећењу споменика певала је овдашња певачка читаоничка дружина. На тој светковини били су од стране управног одбора: подпредседник др. Ђорђе Дера, фискал др. И. Вучетић, књиговођа А. Поповић, секретар А. Хаџић и актуар Сава Петровић; а осим тога доста чланова матичиних и много публике, нарочито женске из Н. Сада.

На једној страни тога споменика изрезан је овај натпис: „Народном добротвору Петру Костићу Черевићанину (рођен 25. нов. 1795 † 12. септ. 1865.) оснивачу задужбине стипендијске омладини српској на науци — Матица српска“. На другој страни споменика изрезани су ови стихови Лукијана Мушицког:

„Ѹмрѣтъ не могѹтъ добрыа сѣ именемъ дѣла:
Вѣнецъ ѕаслѹгамъ тѣмъ положилъ еси,
Любитель народѣ быв' къ нимъ ѿверѕе пѹть
Народнымъ дѣтемъ, нѹжде. нищихъ,
Свѣта къ истоѹникѣ жѧжда водитъ.
Младіи Сѣрби!
Ѕрите памѧтникъ мысленный
Его. Несъ дѣхъ вашъ вонь вперѣкше,
Дѣдовымъ ѹж' стопамъ тецыте!“

Осим тога обављени су многи административни, економни и рачунарски послови у седницама управнога одбора, којих је за ово време седам држано.

Политички преглед.

Скуп словеначког политичког друштва у **Марибору**, који беше прошле недеље, закључио је у својој седници, да поднесе посланичкој кући петицију која би имала овај садржај: а., да се одреди граница језика у Штирској и да се створи словеначки округ са сопственим намесничким одељењем; б., да се у штирском земаљском сабору уведе куријатвотум за школске и језичке прилике; в., да се одстрани из земље управни дуализам и да се спроведе реформа политичке управе и општинских закона.

Међународна лига за мир и слободу у Женеви бавила се ових дана са мисирским питањем, али наравно више са добром вољом, него са изгледом на какав успех. На својој скупштини саставише резолуцију, у којој се куди инглеска интервенција у Мисиру и жали за бомбардовањем Александрије. Уједно је ђенерал Тир предао конгресу института за међународно право неку споменицу, у којој се конгрес позива, да изради закон, који би у интересу народа позвао препируће се силе, да позову међународни трибунал.

У Француској се показује већ нека струја, која је управљена против **инглеских аспирација у Египту**. Пре неколико дана је „Стандард“ донео чланак о одношају Енглеске према осталим силама у погледу на будуће уређење египатског питања. Француска је, вели „Стандард“, хоћеш нећеш из страха од заплета на континенту немобилисана. За то није могла ни учествовати на експедицији у Египту, и исти разлог ће њен уплив код општег ликвидовања кризе сломити. Енглеска се дакле у Египту нема страшити од Француске. На то додаје „Репибл. Фр“. ово: То лепо посматрање имаде само једну хрђаву излазну тачку и ми се неможемо довољно пожурити, да нашем лондонском дописнику отворимо очи. Француска се не боји никаквих „заплета на континенту“; она је одвећ испуњена тежњом за слогом и миром, а да не би веровала, да је мир другде прва брига јевропских државника. Када је требала учествовати на египетској експедицији, могло се питати, е да ли уздржавање није тако исто добро средство, као и какво друго, да се њени интереси осигурају. То уздржавање је у сваком обзиру велика погрешка била; али наши суседи не сме због тога узети, да Француска услед неудаће фресинетова кабинета напусти одржавати своје интересе у Египту. Све увиђавне и патријотске главе одобраваху иницијативу, коју беше инглеска влада преузела; најбоље жеље прате инглеску војску у предстојећим јој бојевима; али „Стандард“ би се тешко варао, кад би мислио, да је Француска напустила своје легитимно право које је у прошлости задобила, да у Мисиру имаде уплива, који јој предстоји.

Цариградски дописник „Журн. де Женев“ обраћа пажњу на **разбојништво** које се шири по свој **Турској**, па чак и на обале Босфора. У Арбанашкој, Јерменској и на дарданелској обали јако се краде марва, и то у великом стилу; на овом последњем месту товаре свој пљен са свим без околиша. У Маћедонији имаде читавих чета таких лупежа, који поред тога путницима секу носеве и свакако их сакате. Најсмелији су циркески разбојници на азијатским обалама Босфора, где се усуђују и до Бајикоса, те закупнике пљене и пљачкају. Не давно су ови немили гости убили седам закупника, те их поробили.

За **руску пресу** настају тешки дани; од сада је изложена вољи преске комисије која се састоји из три реакционарна министра и врховног старатеља светог синода, који може не само привремено, него и трајно суспендовање ког листа наредити. До сада је имао министар унутрашњих послова, да једне новине после трипуташње опомене суспендује на три месеца; то је била дивота према стању, што ће сада да наступи, јер право нове преске комисије иде тако далеко, да може уредницима суспендованих новина за свагда одузети право издавања новина. Лепа радост!

„Северонем. Оп. Нов“. изјављују, да је онај разговор са кнезом **Бизмарком о пољском питању**, кога смо и ми из пољског листа „Часа“ донели, проста измишљотина. Кнеза Бизмарка није никакав Пољак у Варцину посетио, нити је имао шњиме каква разговора, оно писмо је прост фалзификат, који би могао интересовати истражног судца.

Румунски листови скоро сви без разлике на политичну боју оштро кору **Мађаре**, што у угарски буџет нису уврстили ни једне пребијене паре за наставу у румунском језику; но најжешће нападају их с тога, што су дозволили, да се у Карансебешу оснује гимназија из сакупљених добровољних прилога.

Пут црногорског кнеза у Русију.

Руски листови описују потанко, како је црногорски кнез дочекан био на свом путу у Русију. Ево један такав допис:

У уторак 24. августа у 5 сахата 45 минута по подне изволи Његова висост владајући кнез Црне Горе Никола I. Петровић Његуш, како приопћује „Правителствени весник“, с влаком варшавске железнице доћи у Петроград. У пратњи његове висости јесу следећа лица: минист р унутарњих дела војвода Станко Радовић, губернатор ужичког окружја војвода С. Поповић и ађутант кнежев Ш. Петовић, такођер кнежев рођак. С кнезом дође у Петроград тајник руског посланства у Црној Гори Спајер. На руској граници беше кнез црногорски примљен петроградским губернатором, њ. величанства генерал-мајором Кобановим и почастном стражом. У Варшаву приспео је кнез 23. августа у 8 сахата у јутру, где беше примљен варшавским губернатором, ђенерал-ађутантом Албединским, заступницима града, генералитетом, месним областима и такођер почастном четом од две пуковније III. гардијске пешачке дивизије. Прешавши из бечко-варшавске на петроградско-варшавску железницу беше његова висост примљена равнатељем ове железнице, правим државним саветником Литвиновским. Колодвор ове железнице и све постаје до Петрограда, беху накићене црногорским и руским заставама, те ноћу расветљени. Пут кнеза црногорског од Варшаве до Петрограда беше спроваћан целим редом чувствених овација, које нису се прикратиле од Вилне до престонице на Неви. Множина народа на свакој постаји поздрављала је и спроводила обљубљеног кнеза громовитим закосним „ура“. Уз то беше му приказана со, леб и цвеће. На постаји у Вилни би за почасну стражу постављена оренбурška пешачка пуковнија. Код изласка поздравише кнеза области, заступници градски и множина опћинства, усклици „ура“ нису хтели умукнути. Постаја беше сјајно расветљена.

И динабуржка постаја тонула је у огњих различите боје, те бијаше негледећи на рано доба (у 4 сахата у јутру), пуна опћинством, у којем се налазио витебски губернатор, генерал-мајор Ваљ, све градске области, заступници града и гласба динабуржкога гасилачкога добровољачкога друштва. На постаји Остров поздравише кнеза глава племства, градски начелник с хлебом и соли; а питомкиње александровскога женскога училишта посуше цвећем пут кнезу. На постаји Прков беше његова висост поздрављена тамошњим владиком Натанаилом, који је кнеза благословио сликом спаситеља и прословио поздравну беседу. Иза тога поздравише кнеза намесни прковски губернатор, Гељаковски, губернијски и котарски начелници племства, градско изасланство са соли и хлебом, изасланство сељачко прковске околице, такођер с хлебом и соли, питомци кадетскога училишта, питомкиње завода св. Олге и маријске женске гимназије и питомци других местних завода. Како у Острову тако су и у Пркову питомкиње сипале пред кнезом цвеће. Поздравом и радостним узкликом занешене множине народа, кад опазе кнеза не беше краја. Онде је кнез изволио примити обед, које му грађанство прковско приправи. На постаји Луга прими кнеза петроградски губернатор тајни саветник Лутковски, и генерал-мајор гроф Орлов-Денисов, који је кнезу по превишњој наредби додељен, докле год буде боравио у Русији. На постаји Сиверској поздрави кнеза руски министар-резидент у Црној Гори, прави државни саветник Јонин. На петроградској постаји бијаше за дочек постављена почастна стража из телесне гарде ловачке пуковније са заставом и гласбом, којом бијаше дочекан влак, у ком се је њег. висост налазила. Кнез црногорски изађе из вагона у подпуном парадном црногорском оделу са руским александријским редом. Овде су кнеза дочекали и поздравили његове царске висости велики кнезови Константин и Дмитрије Константиновићи и Михајло Михајловић, министар јавних обћила ген. ађут. Посјет, помоћник врховнога заповедника петроградског војенога окружја ген. ађут. Костанда, петроградски начелник прави државни саветник Глазимов, заповедник пратње њег. величанства ген. мајор Аделсон, надобредник Давидов и многи други достојанственици. Међу њима било их је и с црногорским редови. Множина, која се је сакупила у колодвору и извана, поздрави кнеза громовитим „ура“. Црногорски кнез је из колодвора пошао безодвлачно у петроградску цркву, где је поклекнуо пред гробом у богу почивајућега цара Александра II. Из цркве пође кнез у зимски двор, у одаје за њ онде приређене.

Сви руски листови поздрављају с одушевљењем црногорског кнеза као госта цара и народа рускога. За пример наводимо уводни чланак у петроградском „Голосу“ од 7. т. м. (бр. 230.) који је и за то знаменит, што истиче одношај Русије напрема Црној Гори с једне, а напрема Србији с друге стране.

„У зидинама Петрограда налази се сада драги жељно очекивани гост. Јуче, у уторак 24. августа дошао је к нама и настанио се у зимском двору кнез црногорски Никола Петровић. На целом путу од аустријске границе до Петрограда дочекали су вођу славних црногорских соколова, храбрих бораца за неодвисност и слободу заносним овацијама са заступницима власти уједно заступници свих разреда, свих слојева и делова рускога обштинства.... Кнез црногорски знаће оценити ону неизмерну популарност, коју он уживa у Русији, и која се сада тако очито и јасно показала. Није овде место разјаснити на танко, чим су кнез Никола и његови Црногорци задобили такову срдачну и подпуну сућут сваког Руса, и за што су они тако близки нашој души. Али може бити неће бити сувишно, не у похвалу Црногорцима (таквих похвала ти витезови метребају) него другим на пажњу, показати на неке особености тих одношаја, који су се од давна заметнули међу Црном Гором и руским народом, и који стоје чврсто до садањег времена. Црногорци јесу народ славних, слободољубних војника. Они нису били никада поданици страном јарму. Слобода, коју они уживају, задобивена је великим предностима њихових прадедова, сачувала се и чува се по њима самим частно и славно. За све, што имаду Црногорци, обвезани су самим себи. Ови храбри људи нису привикли обраћати се за туђу помоћ. Све су они сами вазда урадили за себе, упирући се једино на силу свога духа, на снагу својих мишица. Русија, пуна сучувства к сродном јуначком племену, подржавала је Црногорце само силом својег политичког уплива; ништа више нису од нас ни тражили. Никада нисмо дошли у положај извести на молбу Црногораца за обрану њихову нашу војску на бојиште, проливати за њу руску крв.

Одавде потиче она јасноћа и чистоћа наших узајамних одношаја. Међу нами и Црногорцима нема никаквих обстојности, које би заплићале одношаје. Ми немамо разлога стављати на њу какове особите захтеве; ни Црногорци немогу са своје стране осећати се обвезани према нама благодарношћу или другим те врсте приморани. Резултат таквих одношаја јест угодан; међу сродним народима постоји само љубав и како мислимо, заменито штовање. Два друга народа на балканском полуотоку уредили су се само помоћу Русије и Србима смо помогли ми својом крвљу и својим новцем ослободити се од турскога ига и достићи подпуну самосталност; Бугарска је својим политичким бићем обвезана само Русији; она се подигла на крви и на костима руских војника. Пак шта? Зар се може Рус радовати над одношајима, који су се судбином развили између Срба и Бугара с једне а Руса с друге стране?... Сретнији у том обзиру Црногорци знаду, да у могућој Русији налазе само политичку обрану својих права на неодвисност, коју су властитим силама задобили; ми пак са своје стране знамо, да је у далеком углу балканскога полуотока народ крепак, мужеван, самосталан и слободан, нама пријазан и нама симпатичан, који знаде у свако време устати против сваког, који би посегнуо на слободу његову — били то Турци или Аустро-Угри. Ми нисмо били никада позвани ослобађати Црну Гору од Турака. По свој прилици нећемо доћи никада ни у положај, да ју ослобађамо од политичкога уплива Аустро-Угарске, зато што ће се и у тој борби показати Црногорци једнако постојани, као што су се показали у својој бившој за слободу борби против Турака. Аустријски уплив, одлучан већ у Србији, проничући јурве у Бугарску, стоји неодлучан пред гранитним стенама Црне Горе. Јакога и самосталнога сви цене; а напослетку неће се у Црној Гори наћи ни јавних издајица, ни таквих министара, каквим је обкољен српски краљ Милан. Поздрављајући из подпуна чувства драгога нам госта, којега се деца образују у Русији, неможемо неопазити на закључку, да он приказује владаоца чисто народнога, који својом земљом влада у јединству с народом; дочим се Србин и Бугарин далеко удалио од тога типа власти.“

Арнаути устају против хришћана.

„Нова сл. Преса“ има овај допис из Скадра од 21. августа: Арнаути-Шокци дошли су од неког времена у приличну запару и добили су боме грдну трему. Нико, па ни сами филозофи по бирцузима, не зна на чему је, да ли су гласови, који се шуњају по нашој вароши, истинити или не, и ако су истинити, у колико су то онда. Толико се само зна, да су Арнаути-мухамедовци страшно узрујани против хришћанских својих саплеменика, и да сваки час долази до изгреда и узрујаност је по томе повелика, и само неки вавредни случајеви беху узрок, што се странке нису почупале. Мухамедовци имали су још пре три недеље ту невину намеру, да Европу изненаде, и да хришћане кољу, али само што брђани, Хоти и Кастрати, нису одмах били за тај посао, одложено је за сад насиље крваво. Мухамедовци имају решпекта од тих хришћанских брђана, те су се устручавали. Али чим програм буде установљен, по ком ће се хришћани мрцварити — амо спадају и енглески и француски конзулат — онда ће се брђанима налагати ма шта, само да се чине невешти. Али тај „кшефт“ није испао за руком, прво с тога, што брђани симпатишу са католицима, друго, што католици боље плаћају, а треће што не верују мухамедовцима. С тога су ови одложили тај крвави пир на боља времена, међутим су хришћани добили прилике да се постарају за такав случај.

Та странка мухамедовска састоји се из богте пита каквих адраповаца, вуцибатина, и никако није странка у европском политичном смислу. Воће су припознате харамије а јевгро је олош и талог бећарски. Та странка истиче религиозне поводе, њима је стало пак до тога, да се накраду те да напуне своје празне, испрљене џепове. Абдија паша, заповедник скадарски као да није дорастао том „покрету“, те и не поступа одсудно. С тога се држало да шурује са голим бећарима а повода томе — тако се бар вели — нема ни од корова. Он чини колико може, та матор је а и фанатик је. У Скадру се жели, да дође други ко на место Абдијево — са свим појмљиво.

Египатско питање.

Свршена је ствар! Оно што се одавно очекивало, што је сав свет у напред знао, то је сад наступило. Тел-ел-Кебир, арабијева најјача позиција где је своју најбољу војску концентровао, сад је у рукама инглеским, а војска арабијева расула се на све стране! То је пораз, који ће бити врло одсудан по даљи ток ствари. Инглезима је сад отворен пут у Кахиро. Но при свем том, што се знало и предвађало, да ће та катастрофа једном доћи, и пак је наступила неочекивано, кад се узму у обзир догађаји последњих дана. Арабијева војска је у току догађаја знала себи набавити респекта пред свом Јевропом. Таленат мисирских војсковођа дурашност и ваљаност фелашке војске, која се по кадкад јасно показивала и прекомерно одушевљење Мусломана већ је почело Инглезима импоновати. Па један једини дан, шта више само неколико сахати разори све. Ђенерал Уолсели је овог пута примио арабијеву тактику код Касасина, те са свим из ненада дође му једног лепог јутра у походе. Изненађени Мисирци су тиме очевидно били дерутирани, и тако паде у руке Инглезима Тел-ел-Кебир, на чијим је утврђењима Араби паша тако дуго и са тако ванредном енерђијом радио.

Да ли је тиме рат свршен — то се не може у напред казати. У овом случају, као и о току целе египатске афере долазе нам до руку једино инглески извештаји, који се никад нису одликовали великом истинитошћу. Но покрај свег тога ова победа инглеска канда има озбиљнији значај, него досадањи успеси. Пад Тел-ел-Кебира означава свакако границу одељка у овом рату.

Пошто је сад Араби паша код Тел-ел-Кебира претрпио осетљив, а можда и одлучни пад, то ће ваљда и инглеско-турска војничка конвенција бити свршена. До сад је Инглезима добро дошла била свака зачкољица, да се извуку од закључка; час је сметало одређење места за изкрцавање турског контингента, час опет затварање радника, који су били најмљени у Цариграду за инглеску војну интенданцију у Египту, услед чега је лорд Дуферин подизао протест против конвенције. У истини шћаше Инглеска најпре да победи у Египту, па да онда без ризике буде великодушна спрам Турске.

Међу тим јевропска дипломација се спрема на дело, које ваља да се сврши. Пре свега су ту наравно Инглези, који теже, да за предстојеће расправе о новом устројству Египта набаве повољна земљишта, и ако нису, као што се вели, закључили тајни уговор са Турском, то ипак изгледа, као да су се с портом споразумели о путу и начину, како ваља употребити резултате египатске експедиције. Као што „Кол. Нов.“ из Цариграда јављају, они су обећали, да ће сувренска права султанова у Египту после победе подпуно респектовати, а поговара се, да ће и друге силе суделовати, да се то обећање и испуни. У бечким дипломатским круговима мисле, да, ако се конференција или конгрес буде бавио са преустројством Египта, да ће се онда у напред углавити, да се саветовања имају строго ограничити на египатску тему.

*

„П. Л.“ брзојављају из Лондона 1. септ. ово: Ђенерал Вод у Александрији добио депешу од ђенерала Уолселија, у којој главнокомандујући јавља, да је Тел-ел-Кебир после нападаја, који једва да је по сахата трајао, заузет, да су британске трупе ухватиле 3000 Египћана а бежећег непријатеља гонила је коњица.

*

„Оф. Рајт.“ има тог дана ову вест: Нападај Инглеза на Тел-ел-Кебир почео је у $4\frac{1}{2}$ сахата из јутра, за тим је Тел-ел-Кебир заузет, 40 топова освојено и велики број заробљеника похватан. Коњица гони бегунце. Арабијеве трупе канда су са свим расуте.

*

Друга вест из Лондона о тој битци гласи: Губитци Египћана код Тел-ел-Кебира цене се на 2000, а Инглеза на 200 момака. Арабијска војска потпуно деморализована. Непријатељска пешадија бежи према пустињи, а живо је гони инглеска коњица.

*

Уолселијева депеша из Исмајилије од 2. септ. јавља о заузећу Тел-ел-Кебира и о потпуном растројству арабијевих трупа. Ове су бројале 20.000 редовне војске, међу овима 2500 коњаника, даље 6000 бедујинаца и 70 топова; ђенерал Уолсели имађаше 11.000 момака пешадије, 2000 коњаника и 60 топова. У сљед малене инглеске силе закључи Уолсели, да пре изласка сунца напада и да ноћу прође 6 миља дистанцију између инглеског логора и Тел-ел-Кебира. Око $1\frac{1}{2}$ сахата подиже се логор код Касасина. Војска је марширала према непријатељској позицији. Међу тим је коњаница обилазила непријатељске линије. Кад је зора пукла, отпоче нападај неодољивом силом. Држање војске било дивотно. Непријатељски логор и утврђења беху заузета; многи тренови са огромним квантитетом средстава за живот буду освојени. Непријатељ бежаше и бацаше оружје од себе, чим га је коњица достигла. Губитак непријатељев је врло велики. Ђенерал Вилис је лако рањен. Инглеска коњица повлачи се према Балбајсу, индијске трупе иду у Сагасиг; шотска бригада ће за њима довече. Араби одбегао на коњу према Сагасигу. Канал је на више места пресечен, жељезница је ипак остала неповређена.

Прокламација против Арабије.

„Тајмс“ доноси султанову прокламацију против Араби паше. Иста гласи:

Свакоме је познато, да је султан у сугласу са правима, која су ферманима утврђена, пренео подкраљевство Египат на Мехемед Тевфик пашу. Пошто је дакле кедив непосредни заступник царског угледа у Египту, то се морају, као што је свакоме познато, његове заповести слушати и свако противно делање повлачи за собом одговорност. Пошто је Араби повредио свечане одредбе закона то се он окривљује, да је нападао на државно устројство; он је био рушилац мира и јавне сигурности, он је проузроковао смрт и очевидну пропаст толикој гомили људи и најпосле изазвао оружано умешање страних сила. Што се тиче бомбардовања Александрије, које је Инглеска, трајни пријатељ царске владе, била присиљена да предузме, то су послови око утврђења и помножавање топова у батеријама улили неповерење и сматраху се као претња и агресија против инглеске флоте, која је у пристаништу била укотвена. Много пута понављаше царска влада своје заповести на Арабија, да обустави спремање, да не би изазвао непријатељства од стране британске флоте. Она показиваше неоспорним доказима, подпомогнута мудрим и отачанским саветима, како су небројене опасности, које би тако поступање могло имати. Али Араби се противио, да ради по њеном савету и по њеним заповестима. Покушало се, да се бој у александријској луци представи као резултат легитимног осећаја самообране од стране египатске војске. Али у збиљи није имао Араби никакве друге намере, до да варош разори и да становништво египатско једно против другог побуни да би дао што више маха своме личном частољубљу. То је његовим понашањем са свим доказано. С друге стране требао је отклонити све мере, које би могле Александрију изложити нападајима од стране инглеске флоте, он се требао покорити изданим заповестима, као и прописима светога закона. Овда че би за успех личних и саможивих изгледа проузроковао потоке невине крви, који су потекли и он не би царској влади начинио оне заплете, који по нужди произлазе из милитарног умешања стране силе у Египту. Када је за време бомбардовања Александрије по други пут опколио кедивову палату, присилио је инглеског адмирала да искрца трупе за обрану Његовог Височанства — догађај, који је образовао предигру за војничко умешање. Царска влада послала је у Египат комисију, која се састојала из Дервиш паше, Есад ефендије, Лебиб ефендије и Кудри ефендије, да наговоре Арабију, да дође у Цариград, да га натерају да свој начин поступања напусти, па да најпосле египатско питање тако реши, како не би дало повода странačком умешању. Комисари су требали Арабији и његовим присталицама разложити, да им је поступак неразмишљен и незаконит, да царској влади наноси велике штете, и ако при том остану, да ће влада бити приморана, да силу употреби. Ова се према Арабију послужила свим могућим аргументима и опоменама које се односе на свети закон и нужност положаја. Араби паша није показао никакве воље да слуша, него је отворено одговорио, да ће изабрани начин поступања наставити, да ће свакога, био он странац или не, дочекати оружаном силом, ко се буде усудио да упадне у египатску област и да и саме царско-отоманске трупе неће примити. Те изјаве арабијеве су потпуно записане у званичним извештајима комисије. Није нужно разлагати и доказивати протузаконитост и тешкоћу арабијеве одлуке, да се врати у Кахиро и да тамо оснује владу у опозицији против законите земаљске владе; али очевидно је, да, догод Араби и његове присталице остану при свом садањем држању, пошто хоће да своје деловање ауторишу бајати као неку законитост, и да њихове штетоносне намере преврну и да на тај начин приву народ на своју страну привлачном силом лажних обећања, Инглеска ће бити приморана, да свој војнички положај одржи, да своје убојне силе и помножи према одношају отпора, који јој се даје. Као природну посљедицу тог стања ствари налази отоманска држава, да су политичке тешкоће, којима је опкољена, у високом ступњу помножене, а нема могућности, да ће за Египат бити отуда какве користи. На против, право стање може се исказати само као штетно за једну важну провинцију, која сачињава саставни део отоманске државе, а не треба да се набрајају многе тешкоће, које се тиме изазивају у царским одношајима према осталим силама. Радње, које Арабија окривљују и потпуна одговорност, која за то на њему почива, нарочито његове будаласте изјаве, да ће се и отоманским трупама одупрети, то су све радње, које заслужују најстрожије казне. Ништа мање кад се узме у обзир, да је Араби молио за милост и опроштење свога суверена, и да је пре тога у име египатске армаде дервиш паши дао уверење — које је у своје време на његову молбу и на јавност изнето — ради његове послушности према султану и ради обнове свезе верности и субординације према кедиви, све изјаве, које су тада општег обзира имале и које су Арабију на предлог Дервиш паше донеле декорацију османлијског ордена, у ту циљ, да би му се што веће поверење улило и да би га приклонили да остане у својој потчињености и верности — поред свега тога Араби није оклевао, већ је презрео благост и великодушност свога суверена; он је протузаконито остао при бунтовничким намерама и најпосле је сам себе као бунтовника означио. Резултат тог положаја и његовог овде представљеног понашања је тај, да се са свим природно по својим сопственим речима и деловању мора сматрати као устаник и бунтовник.

Свакако се морају одржати висока права кедивова, која су му царским ферманима осигурана. Понашање, које је Араби у том обзиру показао, са свим је противно назорима царске владе. Услед тога се публици ставља до знања, да је Араби својим поступком заслужио име бунтовника, и да је држава потпуно одлучна, да силу и углед њег. високанства кедиве одржи.

ДОПИСИ.

Ст. Паланка. (Седам грозних убистава.) У суседном месту у немачкој Паланци догодио се 26. авг. о. г. страховит крвав привор.

Неки трговачки помоћник из Илока, Чивут Мориц Рајзман, родом из Кашаве, испросио беше ових дана себи за жену кћер овдашњег Чивута Штајнбаха. У прошли четвртак 26. авг. о. г. после подне беше у дому девојкиног оца свечан претен младих вереника. На ову свечаност позваше девојкини родитељи сву из места својту и родбину своју, па и једног Немца, тамошњег трговца Пепи-Натерна. Око четврт на пет часова пред вече наступи изненада крвава и ужасна катастрофа. Из преко пута стојеће жандарске касарне дође један од овосреских државних полицаја (жандара) по имену Шамо Кароњи, родом из банатске Кањиже, млад, угледан и интелигентан момак око својих 23 год., „плен парад“ обучен и сасвим „цак унд пак“ до грла наоружан, у кућу Штајнбаха, где се сватови држаху. Кад у собу уђе, рече скупљеним Чивутима громовитим гласом: „Јо напот!“ Једна Чивуткиња из овог друштва, нека златарка Волф, шалећки рече му: „Но, од куд ви овде? Ваљда нас не ћете повати варати?“ Међутим неповвани гост скиде у ока магновењу пушку с рамена (која, док си 30 избројао, 15 куршума избаца), стиште је и одмах на место убије првог у прочељу седећег Чивута, по имену Адолфа Кона, закупника права точења. Ово је један од најбогатијих паланачких Чивута, има 22 фрталa земље. На једанпут наста јаук, лелек и врисак страшан. Заглавише Чивути врата и прозоре и нагнаше на све стране сокаком без шешира и без капута на врат на нос бегати и дућане своје затварати. Али жандар наставља и даље своје пуцање и убије још ту у соби и Чивута Шварца и старог Чивутина Штајнбаха (девојкиног деду) и Чивуткињу златарку Волфовицу. За тим истрчи на сокак за осталим Чивутима и викаше: „Уклањајте се, браћо христијани, да потучем Чивуте.“ На ту ларму и пуцњаву истрчи из суседне куће (убијеног Адолфа Кона) његов кћиговоћа Чивут Сингер, родом из Макова, млад момак од својих 23 године, и види, да се нека девојка, а то беше главом невеста, упутила и вичући за помоћ бежи управ њему на капију. Брзо је пусти у нутра. За тим кад опази жандара, да се њему приближује, залупи капију, али у оној фришкоћи и страшној страви не могаше је закључати (ма да кључ у брави стајаше), него је собом подупре. Жандар упути се капији, али кад је дошао близу Адолфових провора, надвириваше се час на један час на други и тражаше још неког. За тим приступи капији, спази по спољашњој са сокака спуштеној скакавици, да је она друга из авлије с рукама притиснута, коракну два корака натраг, уве на око од десне стране браве оно место, где је замишљао себи, да је од приближе телом кћиговоћа из нутра се наслонио, опали пушку и куршум пројури кров капију 9 цм. дебелу и погоди младог кћиговоћу, Чивута Сингера баш у леву сису и на месту га убије. За овим се врати натраг и опази, да из Штајнбахове авлије неко бежи, да је и то Чивут, натегну и опет пушку и убије ондашњег трговца, младог Натерна Пепику (Немца), који се тек пре 5—6 месеци оженио беше и кога са своје честитости и ваљаности сви у опште јако жале. Кад је жандар Шамо дошао близу, па видео, да је Натерн, а не Чивут, сав се згрозио и стресао и одмах повикао: „Ох, шта уради, уби једног од најбољих пријатеља!“ И показавши се љуто због овог неотичног убиства, одмах се врати у касарну, у којој за цело време ово, док је он Чивуте убијао, па и онда када се натраг вратио, баш ни једног јединог од његових колега жандара не беше, јер се случајно сви у својим службеним пословима развођоше, — па чим у своју собу дође, леже на кревет, и још толико присуства духа у себи имађаше, да је сам на себе, и то дваред пушку опалио. Први пут пројурио је себи један куршум кров утробу, који му је кров леђа напоље изишао, а други пут пукао је испод браде, где му је куршум кров мозак, односно теме и чаков пробио и у гредице ударио. Тако, како се у четвртак после по дне око пола пет часова убио, лежао му је леш огревнут у крви све до сутра дан после подне, до год није овосрески физик Антон Хин, секцију над њим обавио. Том је приликом констатовао, да је мозак самоубијцин са свим здрав и на свом месту, из њега се наравно види да је самоубица Шамо Кароњи у нормалном стању био, кад је поменутих седам убистава починио.

Жандармеријска власт из Сегедина изаслала је у суботу 28. авг. ов. г. у истражну комисију свог мајора, да на лицу места најподробније целу ствар ову испита. Говоре, да је почињеном убиству поглавити узрок ово. Убијени Адолф Кон био је од све три Паланке (српске, немачке и нове) закупник регалија (права точења) па као такав није баш најљудније поступао са овостраним грађанством, које због свог пића и плаћања потрошарине мораде с њим чешће у додир и сношај долазити. Особито је гонитељ и кожодер био тако званих шверцера (сиротиње) и када преко својих калауза којег ухвати, да испод ноге своје пиће точи, наплаћивао се од ових десеторуструко, а многог је боме баш са свим у суво грожђе опремио.

За жандара Шамо-а Кароља сви говоре, да је био човек поштеног срца и да ово не могаше гледати, особито му сиротиње (шверцера) жао беше, па где је могао, наравно када је у оваким стварима као полицајска асистенција уз Адолфове хватача морао ићи, закљањаше и по могућству свом у заштиту узимаше их. Адолф Кон омрзне због овог на њега и тужи га надлежној власти његовој, па још дода и то, да он од шверцера купује вино и доноси у жандарску касарну па ту пије. Услед тога буде Шамо осуђен на три месеца затвора. Говоре, да му је баш онај дан, кад га саранише, стигла судска пресуда.

И чивутски укопи беху велики, али на жандарском укопу два дана пре, који је без римокатоличког пароха спроведен (ваљда што је самоубица), беше толико светкне, које из места које из околине, да је неће ваљда више бити ни на идућем панчевачком вашару.

Карактеристично је, како се сутра дан у суботу 28. августа када се на јавној дражби продаваше заоставше посмртне шамовљеве ствари, многи отимаху за његову слику, која је на послетку у део пала једној овомесној српској госпођи нашој.

Знам, да ће читалачка публика љубопитна бити, да чује шта се са ђувегијом Морицем Рајзманом међу тим збило, па с тога ћу овде на завршетку и о њему да прозборим. Он је сретно испод пушке умакао само му је мало један куршум рукав од капута окрвнуо. Сиромах, кад се дочепао сокака, бегао је без душе све до паробродске станице и ту се на једном чамцу превезао преко Дунава у Илок. Кажу, који су га гледали, да је и кад је већ с оне стране сремске обале био, па све док није у Илок ушао непрестано се обзирао и бегао.

Због крваве ове катастрофе Чивути су у великом узбуђењу и не могу још никако к себи да дођу.

Вршац, 1. септембра. У недељу 22. августа полагао је посланик вароши Вршца г. Карло Гречак рачун о свом раду на угарском сабору пред својим бирачима. Слушалаца било је прилично, ма да је г. посланик најневгодније време изабрао, када су највеће радње овде код нас. Говор му је у целини штампан у оба месна немачка листа.

Очекивао сам да господа дилетанти јавно положе рачуна од представе, коју приредише у корист пострадалој браћи предорчанима, но тога до данас ни у једном од срп. гласила не нађох. Та ваљда немисле господа дилетанти, да је с отим све учињено, кад су послали 70 фор. (седамдесет форината) одбору, који према припомоћи за пострадале? За пример нека им служе митровчани и др., који су у своје време рекли: оволико прихода, а оволико расхода. Толико, држим, да свако може, а и сме с правом захтевати, да се рачун јавно положи. =

Нови Сад, 4. септембра. Данас је држана редовна годишња скупштина „Матице Српске.“ На скупштину је дошло до седамдесет чланова. Међу њима били су многи са стране. Скупштину је отворио др. Ђорђе Натошевић, председник „Матице Српске“, поздрављајући искупљене чланове искреном и срдачном добродошлицом. За тим је прочитан извештај председникова о раду управног одбора од прошле скупштине до данас. Извештај тај, ког у данашњем листу доносимо на другом месту, узет је на повољно знање. Тако исто саслушан је особитом пажњом и допадањем извештај подпредседника књижевног одељења Филипа Оберкнежевића о књижевном раду матичином за годину дана. На ново је изабран за председника матичиног др. Ђорђе Натошевић с усклицом, а тако исто за потпредседника на ново др. Ђорђе Дера. Изабран је стари управни одбор од шестнаест особа. Примљено је 52 нова члана. На основу извештаја скупштином изаслaних суперревизора рачунских издава је опросница Арону Поповићу, књиговођи, и Данилу Манојловићу, благајнику, за рачуне за г. 1881. Узет је на знање извештај управног одбора, да је министарство одобрило прорачун о заједничким управним трошковима, и прорачуне стипендијских заклада за г. 1882. Министарство издало је опросницу на рачуне фонда Павла Јовановића за г. 1867., 1868., 1869., и 1870., и опросницу за рачуне о заједничким управним трошковима за г. 1880. Министарство не одобрава да се повишица актуарске плате од 150 фор. разреже на фонд о управним трошковима, али оставља „Матици“ право, да може ту повишицу подмирити из других фондова, и у том погледу примљен је предлог управног одбора, да се та повишица саразмерно разреже на фонд матичин, накин, коларчев, хаџи-ристићев и карацићев. Узет је на повољно знање штампани „Преглед стања свију фондова под управом матичином за г. 1881.“ За суперревизоре рачуна за год. 1882. одређују се ови чланови: Мита Кода, Пера Натошевић и Пера Попадић. Читан је извештај фискалов о стању парница и узет је на повољно знање. Одобрени су прорачуни за г. 1883. и неки од њих поднесе се министарству на даље одобрење. Проглашена је награда од 300 фор. из фонда накиног, коју је књижевно одељење досудило Драг. Ј. Илићу за његову историјску драму „Краљ Вукашин“, под тим условом, да учини на њој две захтеване измене. Проглашена је награда од 150 фор. из фонда Накиног за расправу, коју је поднео неименовани писац под насловом: „Песничка вештина“. Награда је досуђена ако писац ту расправу у нечем допуни по примедбама оцењивачким. Кад се у скупштини отворило делу приложено запечаћено писмо, на ком је исти натпис био, као и на делу, видило се да је ту расправу написао др. Стеван Павловић. Примљене су за распис оне награде, које је књижевно одељење предложило, да се распишу из Накиног фонда за г. 1883. Овлашћено је књижевно одељење и односно одбор, да могу издавати натраде делима, која су за награду стигла и која стигну и мимо расписане награде, ако то два органа књижевна пронађу, да то заслужују. Примљен је предлог књижевног одељења, да се из закладе Јована Остојића и жене му Терезије распише за г. 1883. награда од 50 дуката о теми: „Историја српске књижевности од како се у њој појавио Вук Ст. Караџић, па до данас.“ Тако исто примљен је предлог, да се понова распише награда од 50 дуката за „Естетику за одраслије женске“. За ту награду стигло је било дело од Ђ. Глибонског, али се није могло наградити, пошто није одговарало своме задатку. Примљен је предлог књижевног одељења, да се поред „Летописа“ издају књижице за народ у величини од два штампана табака највише, а да се на ту цељ употреби приход од закладе Конст. Хаџи-Ристића, који је и тако намењен на издавање „Библиотеке за народ“. С неким изменама и допунама примљен је предлог књижевног одељења о измени §. 6. и 7. правила за питомце стипендијских заклада под управом матичином. По предлогу књижевног одељења изабрани су за питомце Јовановићеве са годишњом стипендијом 400 фор. а. вр. Пера Н. Илић из Панчева, који је II. годину технике у Бечу с одликовањем свршио и Игњат Димић из Острвице, који је испит зрелости на великој реалци у Раковцу с одликовањем свршио.

За питомца костићеве закладе са годишњом стипендијом од 350 фор. изабран је већином од једнога гласа Петар Каменко Николајевић из Стејановаца који је III. год. права на бечком университету свршио и државни испит положио. Од књижевног одељења предложен је био Жарко Миладиновић свршени гимназиста.

На место Павла Боте питомца закладе Нестора Димитријевића који је на својој стипендији од 200 ф. захвалио, предложиће се Његовој Светости Лаза Секулић питомац исте закладе, који је VII. гимназијски разред с врло добрим успехом свршио а на место истога питомца са годишњом стипендијом од 150 фор. предложиће се патријарху српском ради избора Паво Симић из В. Кикинде који је V. гимн. разред с одличним успехом свршио и Никола Теофановић из Лалића, који је VI. гимн. разред с врло добрим успехом свршио.

За питомца стипендијске закладе Христофора Шифмана са годишњом стипендијом од 200 фор. изабран је Михаило Рајин из Опава који је испит зрелости положио и српску учитељску школу у Сомбору с врло добрим успехом свршио. Стипендија је та намењена за слушаоце виших педагошких наука.

Патријарх српски јавља, да је изабрао по предлогу лањске главне скупштине матичине на четири упражњена стипендијска места из закладе Нестора Димитријевића из тројних кандидација ове кандидате за стипендисте и то: са годишњом стипендијом од 250 ф. Душана Симића из Новог Сада и Милана Гаврилу свршеног правника I. год. из В. Бечкерека, а са годишњом стипендијом од 150 фор. Лазу Секулића из Црепаје свршеног гимназисту VI. разреда и Миту Вучковачког из В. Бечкерека свршеног гимназисту V. разр. уједно је пристао и на предлог да се питомац исте закладе Кајица Иванић помакне из нижег стипендијског разреда од 150 фор. у виши са 200 фор.

Читан је допис патријарха српског којим приступа предлогу, да се Данило Панић свршени правник остави још за школску годину 1882—3 у уживању своје стипендије закладе

Нестора Димитријевића ради полагања строгих испита.

Пошто није било поднесених никаквих нових предлога у смислу пословног реда, то је изабран одбор од десет чланова који ће одостоверити записник скупштински, а за тим је председник закључио седницу скупштинску изјављујући члановима захвалност што су у тако лепом броју дошли на скупштину.

Скупштина је трајала од 9 и по сахата из јутра до ¾ на 1 а после подне од 3 до после 4 и по сахата.

— Извештени смо, да у идућу недељу 14. (26.) септембра о. г. долази овамо професор са велике школе у Београду г. Михајло Валтровић да приреди у корист наше српске више девојачке школе једну представу из више магије (опсене.) Програм о тој представи донећемо идућих дана ал како нам је познато, да је г. М. Валтровић у тој струци врло вешт, а и с погледом на важну цел, на коју се та представа приређује надамо се, да ће наш свет у многобројном колу доћи, да с једне стране види нашег изврсног научењака и вештака, а с друге стране, да потпомогне тај наш млади, ваљани и корисни завод.

Овом приликом можемо јавити, да овај наш млади женски завод сваке године лепше и лепше напредује, а и родитељи му сваке године све више вере и љубави поклањају, јер у обилатијем броју дају своју децу тамо, што је и право. Ове године, где још уписивање траје, уписало се већ 66 ученица — са 4 мање него лане — а како је управа са учитељством тим удесила, да се немачки језик и ван школ. часова приватно изучава, те је нада, да ће та деца исти језик, који се од наши родитеља највише тражи, моћи за годину а две дана подпуно присвојити е онда можемо очекивати, да ће одзив родитеља према том заводу бити још обилатији.

НОВИЈЕ.

— „Н. Сл. Пр.“ јављају 1. септ. из Петрограда: Црногорски кнез, који је добио орден св. Андрије, примио је јуче словенско добротворно друштво, те на поздрав председников одговорио: „Бог ми је сведок, да ћу остати веран руском народу и идеји коју он заступа“.

— Одбор московске изложбе добио је поверљива упутства, да за заказану посету цара учини неке извесне припреме.

— „Голосу“ јављају: Гувернери добише налоге, да из сваке гуверније изаберу пет најстаријих општинара за депутацију о крунисању и да се листе поднесу министарству.

— „У. Пошти“ јављају: Велике лицитације шума у Хрватској биће концем октобра, и то продаваће се делови варошких шума 20., а они од инвестиционог фонда и имовних општина крајем октобра. У целини се лицитоваху парцеле по ценовној вредности од 1,500.000 фор., што је према 1880 год. само половица, а према лањској години само трећина мање. Шумарска управа се нада, да ће са конзеквентно држаним редуцирањем продаја потпуно савирати већ битно поправљену пијацу са дрвима.

— Истој јављају из Софије. Влада је дала у Петрограду ковати новац од 20 франака комад у вредности од 2,650.000 франака.

— Из Атине јављају, да ће се комора сазвати 15. (27.) октобра, дакле на дванајест дана пре обичног термина. Чује се доста сумњива вест, да ће бити отпуштен заповедник на грчко-турској граници, ђенерал Гривас, а на његово место да ће доћи ђенерал Суцо.

Новије вести о египатском питању јављају као што иде:

— Вест, што дође бајаги из берлинског званичног извора, да ће за дневни ред конференције или евентуално конгреса, који ће да уреди египатско питање, доћи и уређење босанско-херцеговачког питања, у Бечу се сумњичи; баш на против Аустро-Угарска, јављају „П. Л.“, стоји за тим са осталим силама, да се на конференцији искључиво расправља египатско питање, а свако друго да се искључи. (Верујемо. У.)

— „Н. Сл. Преси“ јављају из Лондона: Многе трупе беже из Кафр-ел-Давара према Кахиру. У Кахиру је ред још одржан.

— „Оф. Рајт“ јављају из Александрије 2. о. м. Преговори ради предаје Кафр-ел-Давара су отпочети. Инглеским трупама је наложено, нека буду спремне да се те позиције поседну.

— „Беч. Оп. Нов.“ имају вест из Лондона 2. о. м. да је предаја Кафр-ел-Давара свршена ствар; овај ће се сутра посести. Араби паша се налази у Кахиру.

Разне белешке.

(Уље и море.) Ко би мислио да против бесне буре, што потапа лађе с топовима, може бити лека. Ко је и могао мислити да ће се наћи лека! Колико ли је материјалног и моралног блага пропало у немилосрдним таласима и чељустима морских риба; колико ли је милих и драгих бесни ветар отео из наручја тихе домаће среће, или им пресекао пут у изгледну будућност! И свет опет није могао да нађе одређења силном мору, но му се увек с највећом ревигнацијом у самртна наручја предавао. Да ли је бесни Ксеркс могао и мислити да се бесно море може мирити кад се ни његове шибе није бојало? Али, као год што се неустрашиви лав боји кукурекања маленога петла, кога би могао шале ради сможђити, тако се и бесни морски вали сталоже, умире и одљуте, чим се лице поспе — шта мислите, чим? — уљем, вељтином.

У једном инглеском листу беше читана расправа о томе, и ту се вели како се из прва случајно, а после баш и опитима и огледима до тло до уверења, да се морска бура може да утиша, кад се море око лађе полије вељтином. То су прво опазили они, што хватају масне морске рибе, из којих је уље на море текло, у случају опасности. И стари морнари тим су се по кад што у невољи и служили, и спасавали. И Плиније спомиње, како су гњурци вељтин у устима носили, па га по мору прскали. И Франклин је на ту вељтинску моћ пажњу обратио, а и једна наша народна прича о проклетој Јерини, како су она и Ђурђе од Турака у море скочили, а народ за њима сипао вељтин, да се не потопе. Али ни коме до сада не паде на памет, да се то средство уведе систематично. Сад се то предлаже, чини и хвали.

Једна кап вељтина стиша и уравна воду за 4 стопе, а једно стакло може да утиша читаву просторију. Најбоље је кад вељтин по мало цури, па се масна скрамица по води једнако хвата. За то за сад обично бацају у воду мешине са уљем, избушене иглама, а доцније ће већ и нарочите справе удесити на лађама или бар по чамцима за спасавање. Неки мисле, да се за бурна и неприступна пристаништа удесе нарочити топови, који ће бацати у море бомбе са уљем, које ће прскати и море уљем попрскивати. Негде почињу прскати море из ширкова. И тако већ сад могу лађе да пристају уз неке шкотске обале, којима се од таласа није могло прићи. Дакле, буре вељтина на лађу, па без бриге на море.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКИ ГЛАС

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Под овим насловом покрећемо од 1. (13.) октобра ов. год. нов политичан орган у средини Срема, на земљишту тројне краљевине, дакле онде, где нам се са непозване стране и само име српско хоће у сумњу да доведе и оспори. Лист ће овај дакле намењен бити, да нарочито заступа права и интересе народа српског у троједници, где наш народ имаде неки засебан политичан положај, особито напреме скором уставном спојењу крајине, па је жива потреба, да имаде и своје гласило, које ће се нарочито бавити тим положајем и вазда будно стојати на бранику части и интереса српских.

При овом подузећу неступамо неспремни и непознати пред наш свет. Народ нас је видио на самом делу, а у озбиљном времену. С тога за сад само толико наговештујемо, да ће нам основна мисао нашег програма бити велико суврено начело народне слободе, са којег ћемо становишта расправљати сва дневна политична питања. Што се пак тиче српског питања у троједници, ту ће програм самосталне српске странке, који је на конференцији у Руми прошле године 2. (14.) августа углављен, бити такође и програм нашег листа.

У засебном прогласу, који ће за који дан на јавност изићи, разложићемо опширније како ово наше подузеће, тако и програм у целини својој. За овај мах нека је оволико као претходна објава.

„Српски глас“ излазиће на читавом табаку двапут недељно: четвртком и недељом. Цена му је ова:

За Аустро-Угарску:		За Србију (у сребру)	
На годину	— — 8 фор.	На годину	— — 20 дин.
На по године	— 4 „	На по године	— 10 „
На четврт	— — 2 „	На четврт	— — 5 „

Како је овом подузећу једини ослонац — потпора нашег читалачког света, то морамо унапред изјавити, да се наруџбине без готове претплате неће моћи уважити. Претплата се пак упућује на администрацију „Српског гласа“ у Руми.

На завршетку учтиво молимо начелне и личне пријатеље, да се од своје стране заузму, те да „Српски глас“ нађе достојна одјека у свима крајевима српским, да се заузму оном љубави према народној нам ствари, којом ми овом тешком послу приступамо.

До скора виђења на самоме делу!

У Руми 2. (14.) септембра 1882.

Др. Милан Ђорђевић,
власник и одговорни уредник „Српског гласа.“

Баш сад је изишао:

ЛЕТОПИС
МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.
Књига 131.
1882. Свеска трећа.

У овој свесци налазе се ови саставци: I. Путничке слике. Трећа слика. Подрим и Метохија. Од П. Срећковића. (Наставак.) — II. Први цицеронов говор против Катилине. Превео Милан А. Јовановић. — III. Само је чист ваздух за дисање. Од Ст. Миловановa. — IV. Појета и адвокат. Приповетка Јаше Игњатовића. V. Наша новија лирика. VII. Од Ст. В. П. — VI. Књижевност: Bilder aus dem serbischen Volks- und Familienleben. Von Franz Scherer. Оцена М. Петровића. — VII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора 1879. године.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране могу „Летописе“, који им припадају, сваки дан примити од „Благајнице Матице Српске“ у Новом Саду.

Ко од чланова жели „Летопис“ поштом добијати, ваља да пошље у име годишње поштарине 50 н. а. вр. „Благајници Матице Српске“ у Нови Сад, која води бригу, да се „Летописи“ тачно раваншиљу.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
„код светог Саве.“

ГОТОВ РАЧУНЦИЈА
или
КЊИГА РАЧУНА ЗА КУПЦЕ И ПРОДАВЦЕ

о додатком претварања старе мере у нову и облици за камате.

Цена 40 новч.

Како се употребљава ова књижица?

1. Од озгор на страни стоји: Један? т. ј. један меров, метар, кила, литра итд., шта хоћеш?

2. На свакој страни с почетка у првоме ступцу под знаком (?) питања, дебеле цифре означују предмет н. пр. литре, киле, итд., у другом ступцу цифре означују новчиће.

3. Кад ти на пример продаш или купиш 87 кила масти по 63 новчића, онда потражи у књизи страну 63, па на истој страни гледај међу дебелим цифрама број 87 који означује предмет, па до њега одмах у другом ступцу стоје поред ове цифре 54 што означује форинте, а уз ову у трећем ступцу стоји 81 што означује новчиће, дакле скупа 87 кила масти по 63 новчића коштају 54 форинта 81 новчић.

Сад је баш изишла из штампе

ЧИТАНКА
за
ТРЕЋИ РАЗРЕД СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

одобрена
од српско-народног црквено-школског савета

Цена 28 новч.

Обраћајући пажњу гг. школских старатеља и учитеља на ову нову књигу, препоручујемо уједно и остале школске књиге наше ранијег издања, као:

Буквар са сликама за срп. осн. шк. ново издање	16 н.
Упутство уз буквар за основне школе	10 „
Црквено-слов. буквар са читанком ново издање	16 „
Читанка за други разред српске осн. школе	24 „
Рачунски примери за уч. 3-ћег разр. осн. шк.	8 „
„ „ „ „ 4-ог „ „ „	8 „
„ „ „ „ 5-ог „ „ „	10 „
„ „ „ „ 6-ог „ „ „	8 „
Зоологија за учитељске и више девојачке школе	80 „
Велика катавасија	1.— „
Мала катавасија	20 „
Гимнастичке игре са сликама. Део I.	1.— „
Одабране народне песме за учење на изуст у срп. основним школама, друго издање	10 „
Дисциплинарна правила за учит. срп. осн. шк.	10 „
Наставни план за српске народне учитеље	20 „
Нове метарске мере	10 „

Ко дакле жели да горње књиге из прве руке добије, нека се обрати подписатој накладној штампарији од које ће добити највећи књижарски рабат. Иначе могу се ове књиге добити и у свима српским књижарама.

Штампарија А. Пајевића
у Новом Саду.

ПОЗИВ
на
БЕСЕДУ СА ИГРАНКОМ
коју приређује
„ЗАДРУГА СРБА ЗАНАТЛИЈА НОВОСАЂАНА“

у славу дванаестогодишњег опстанка свог и свечења заставе задружне дне 8. (20.) септ. о. год. у дворани српско-народног позоришта, а на корист оснивању фонда занатлијског болничко-сарањивачког.

На забави овој суделоваће и срп. читаоничко друштво певачко под управом коровође свог г. М. Татића.

Улазнина је од особе 1 фор. а за породицу до 4 особе 2 фор. а. вр.

Улазнице се могу добити: у књижари браће М. Поповића и у књижари Луке Јоцића и др. а о забави у вече на каси.

Добровољни прилози примаће се са захвалом и обзнанити по том у новинама.

РАСПОРЕД НА БЕСЕДИ.

1. Поздрав задружног председника С. Гавриловића.
2. „Славенска химна“ од Д. Јенка пева мушки збор читаоничког певач. друштва.
3. Декламује Манојло Николић ученик III. рав. основ. срп. школе песму „Нејак сам“ од Ст. Влад. Каћанског.
4. Свира војничка капела.
5. Говори о занатству и занатлијству г. А. Сандић професор.
6. „Домовини“ од дра Б. Ипавца са баритоном и тенором соло пева мушки збор чит. певач. друштва.
7. Декламује госпођица Сида Лаваревића ученица I. рав. више девојачке школе песму „Јадна мајка“ од Змај-Јована Јовановића.
8. „Влтаво“ од Фогла, збор са јеком, пева мушки збор читаонич. певачког друштва.

Почетак у пола 8 часова у вече.

У Новоме Саду 18. (30.) августа 1882.

Председништво Задруге Срба Занатлија.

Сведочба

с којом се од стране ново-карловачке црквене општине сведочи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђорђа пл. Бота синови звоноливци из Вршца харчи, да су Ђор�

Нови Карловци дана 9. августа 1882.

Милорад Мијоловић, перовођа. (печат) Александар Јовановић, парох и председник црк.

Чланови обштине црквене:

Младен Пувача с. р., + Икија Грмуша, + Андреја Живковић, + Глиша Обсеница, Мита Лукач с. р. + Стева Маринковић.

Да је ово сведочанство истинито од стране политичне обштине потврђује се 21. августа 1882.

Пувача, начелник.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења срп. учитељског места у Фенлаку расписује се овим стечај.

Плата осим стана и баште састоји се из 300 фор. а. вр., 10 мерова жита, 8 хвати дрва, 2 ланца земље, односно накнада за исту у новцу а у име писарне добијаће учитељ 8 ф. годишње.

Проситељи имају своје молбенице непосредно срп. школ. одбору у Фенлаку до 1. октобра т. г. поднети.

У Темишвару, 23. августа 1882.

Мита Долга,
школ. референат вршач. и темишвар. епархије.

1—3

Оглас

Који од столара и бравара у Аустро-Угарској хоће да прими из Србије шегрта, нека се плаћеним писмом, српски писаним обрати на г. Димитрија Миловановића, учитеља у Београду. 1—

ГОСТИОНИЦА
У РУМИ „КОД ЗЛАТНОГ КРСТА“

са свима удобностима и приборима у мојој кући бр. 155., издаје се од 1. новембра 1882. п. р. под најам.

Сима Милутиновић,
властник.

1—3

АПОТЕКА
КОД „СВ. ДИМИТРИЈА“
АНДРИЈЕ М. МАРКОВИЋА
у Пожаревцу краљев. Србија

потребује једног (ученика) практиканта који је с добрим успјехом пет разреда гимназије свршио. Исти може одма ступити. За ближа извешћа као и услове обратити се принципалу писмено.

На продају

је један 8 коња јак локомобил из творнице Глејтона и Шутлеворта, мало употребљаван, са новим огњиштем и новом цеви, особито згодан, да тера млинове са два кола. Продаје се по врло јефтину цену код

ЈОВАНА ХУКА
радионица за оправљање машина
у Новом Саду.

ЗУБОБОЉЕ сваке врсте па и саме шупље и изеле зубе лечи брзо и трајно индиски екстракт. Због изврсности своје требало би свака породица исти екстракт да држи, а може се добити: у Н. Саду само код г.г. **Д. Коде**, у Панчеву код **В. Х. Графа** апатекара, у Земуну код **Јов. Петровића**, у Петроварадину код **Теод. Деодато** апотекара, у флашама по 35 нов.

4—18 **G. Büchler.**

ЈЕДНО СИРОЧЕ

без отца и мајке ко би рад под своје узети нека се обрати за ближа условија

Шандору Сочину
разносачу овог листа.

3—

Слободни смо јавити поштованој публици Новога Сада и околине, да смо нашу радњу за наступајућу сезону снабдели са великим избором,

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
ДОБРОГ КВАЛИТЕТА;

тако исто увеличасмо стовариште

ЖЕНСКИХ ОГРТАЧА

најновијег, разног кроја, од најјефтинијих па до преко 100 фор. у цени.

За гг. свештенике набавили смо разноврсне постојане материје, као и сву другу њима потребну робу.

Препоручујући најучтивије нашу солидну радњу, јамчимо за тачну послугу уз најумеренију цену.

С поштовањем
МАРКО НИКОЛИЋ и ДРУГ.

1—3

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.